DE
TYPHO ABDOMINALI NONNULLA.

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
ALMA LITERARUM UNIVERSITATE
FRIDERICA GUILELMA
UT SUMMI
IN MEDICINA ET CHIRURGIA HONORES
RITE SIBI CONCEDANTUR
DIE XIV. M. MARTII A. MDCCCXLIV.
H. L. Q. S.
PUBLICE DEFENDET
AUCTOR

GUILELMUS STEIN
NEOMARCHUS.

OPPONENTIBUS:
A. JOHOW, med. et chir. Dr.
F. MARGGRAFF, med. et chir. Dr.
W. WENDT, med. et chir. Cand.

BEROLINI,
TYPIS FRATRUM SCHLESINGER.

VIRO

SUMME VENERABILI, HUMANISSIMO, ORNATISSIMO

W. ROSS,

SANCTAE THEOLOGIAE DOCTORI, EPISCOPO ECCLESIAE EVANGELICAE, CONSILIARIO CONSISTORII ECCLESIASTICI SUMMO ET VERO APUD MINISTERIUM AD REGENDAS RES SACRAS ETC., SUPERINTENDENTI GENERALI PROVINCIARUM ET RHENANAE ET GUESTPHALICAE, PRAEPOSITO BEROLINENSI, SUMMORUM ORDINUM EQUITI ETC.

NEC NON

VIRO

VENERANDO, HUMANISSIMO, DOCTISSIMO

C. KLAEDEN,

VERBI DIVINI MINISTRO NEC NON INSPECTORI ORPHA-
NOTROPHEI SCHINDLERIANI BEROLINENSIS,

VIRO

HUMANISSIMO, SPECTATISSIMO

NERGER,

PATRUELI OPTIMO, DILECTISSIMO

VIRIS OPTIME DE ME MERITIS

HASCE

STUDIORUM PRIMITIAS

MENTE GRATISSIMA

D. D. D.

AUCTOR.

PROOEMIUM.

Physiologia recentiore tempore, quod attinet ad translationem in praxin, tantopere profecit, ut mox inter numerum scientiarum philosophicarum studium medicinae poni possit: qui quidem locus vetusta aetate, cui id ex ipsa rei natura sequi videbatur, concedebatur, non quia medici veteres arte sua doctissime instructi essent; sed quia philosophi erant ii, qui artem medicam non modo theoretice colebant, verum etiam aegrotos sanantes auctoritatem, quae his philosophis attribuebatur, in personam medici, quem agebant, transferebant. Per se intelligi potest, istos in multos errores inductos esse, quum philosophica systemata plerumque proferrent experientia neglecta; unde factum est, ut medici posteriores, errores illorum cognitos in majus extollentes, in contrarium inciderent errorem, medicinam enim scientiam modo empiricam habebant. Atque hoc vulgare medicinae

genus exstitit, quod chemia parum progrediente et philosophia, quae plerumque vocabula artis interpretanda et systemata theoretica producenda tractabat, cessante provectum est usque ad tempus recentissimum. Nostri demum physiologi celeberrimi, J. Müller, Magendie, C. H. Schultz et alii optime meriti sunt, quod experientiis in physiologicis rebus ab his factis cultus nostrae artis philosophicus plane latet; itidem initium in analysi elementorum organicorum, quo modo in variis morbis mutentur, chemica captum fructus egregios nobis feret. Gravibus igitur et gratis experimentis nisus, quae C. H. Schultz in libro suo „über Verjüngung des menschlichen Lebens" nobis praebet, tentavi theoriam ab illo prolatam in typhum transferre, id quod mihi eo minus laboris fecit, quum experimenta a F. Simon instituta huic conveniant.

Typhi tantam varietatem in ratione et chemica et physica habent, ut communem modo sententiam, cui quidem multi casus contrarii videntur, ponere possimus. Haec fortasse normam dare possunt.

1. SANGUIS.

Sanguis typhosus in universum majorem solidorum elementorum quantitatem continet, in initio quidem, quod mirum non est, quum vis producendi organica valde debilis est. Fibrinae tamen quantitas postea diminuitur et illa globulorum augetur, sive comparatae secum ipsis sive cum conditione sanguinis normali. In decursu morbi partes fluidae maxime praevalent, atque eo quidem modo, quo solidae decrescunt: fibrina rursus comparata cum partibus solidis ac residuo seri minor fit, id quod inde praecipue oriri potest, quia vi vitali perturbata formatio fibrinae normaliter evenire non potest, et quia verisimiliter aliquid fibrinae solutum et putrefactum in sero invenitur. Simulac autem aegri ex morbo

recreantur, incrementum fibrinae globulorum quantitate decrescente observatur.

Serum minorem, ut Reid Clanny quoque affirmat, quantitatem salium et acidi carbonici habet. Haematinum solutum nimia aqua copiosiusque in sero adest, cujus color hac ex re obscurior fit.

Reactio seri est modice alcalica.

Quod attinet ad physica momenta sanguinis typhosi, memorandum est, discessionem in cruorem et serum non celeriter procedere; nam minor aut imperfecta alcalescentia praevalente liquidarum partium quantitate cum inclinatione sanguinis coagulationem retardat. Sanguis est aquosus, tenuis, dissolutus, neque parietes vasorum satis contractiles neque ad resistendum apti sunt, quare sanguis inter cutem saepissime effunditur atque ecchymoses sugillationesque fingit. Sanguis minore cum vi e venis effluit, et si per longius tempus stat, in fundo vitri rubros globulos aut haematinum in parietibus invenimus; quod demonstrat, colorem vasorum, praecipue magnorum et cordis, rubrum ex inflammatione, ut saepe contenditur, non oriri, sed solutione haematini et retardata sanguinis circulatione nasci.

Conditio sanguinis typhosi coagulandi secundum Bouilland plures gradus habet, a mollitie coaguli simplice usque ad perfectum plasticitatis amissum, quo in casu nigrescentem modo, fluidam massam sine coagulo format.

Cruor in initio plerumque magnus est, itidem in typhis complicatis cum inflammationibus. In stadio autem nervoso parvus, mollis, diffluens, facile dirumpendus est, atque inter

digitos pressus duritiem, ut in inflammationibus et sanguine normali, non offert.

Si crusta adest, tenuis, mollis, gelatinosa, ex griseo rosea, et quo magis collapsus virium incedit, eo tenuior atque floccosior fit.

Serum pigmento felleo atque haematino saepe permixtum est.

Sanguis typhosus celerius quam normalis putrescit; omnino cadavera hominum typho defunctorum facilius putrefiunt quam alia.

Pondus sanguinis specificum levius est.

2. URINA.

Etiam urina, si rationem et physicam et chemicam spectamus, valde variabilis est. Reactio ejus et acida et neutralis et alcalica esse potest. Becquerel et Andral urinam acide reagentem invenerunt, simulac in vesica non longe retenta erat vel pus non inerat vel potiones alcalicae datae non erant. Plerumque tamen in initio acida, tum alcalica apparet, immo videtur transitus ex acida in alcalicam reactionem, ac tum ex hac in illam decursum morbi regularem significare. In universum autem ad putredinem inclinatur; quo processu multum acidi carbonici oritur, quod bullas paene constantes in urina typhosa producit.

Elementa hujus urinae chemica hoc modo mutata sunt. Urea in universum diminuta est (secundum F. Simon haec urina 26,6 % in medio continet); acidum uricum contra saepissime est auctum. Copia salium, praecipue vim ignis susti-

nentium, pari modo ut in sanguine minor est, ac praesertim salium sulphuricorum vestigium nullum. Saepissime sanguis, pus aliaque urinae admixta sunt. Albuminis quantitas eodem modo in urina saepe major invenitur, quo in sanguine diminuta est. Color urinae typhosae est valde variabilis, e complicationibus ac febris charactere pendens. Bouillaud urinam, quod ad colorem attinet, primis diebus sordide flavam, pellucidam describit, tum serosam, turbidam, putridam; at haec descriptio accurata rarius cum experientia consentit. Nam complicationes cum inflammatione ei colorem inflammationis dant; praeterea autem saepe clarissima est, tenues nebulas faciens, fortuita sedimenta nullius momenti (nam Becquerel numerum casuum magnum nobiscum communicat, in quibus sedimenta accurate observavit, eaque nullo in complexu cum symptomatibus morbi invenit). Secundum Schoenlein urina in primo stadio typhi cum febri erethica clara, pellucida, cum febri synochali e rubro nigricans, cum febri torpida aut putrida longe nigricantior; secundum autem stadium parum pellucido colore, ut ille dicit, indicatur; tum urina colorem fuscum, nigricantem tenet, usque ad tempus criseos, quo clarior fit, perturbationes facit, sedimenta non terrestria, ut phlogoses, sed flocculosa, mucosa accipit; sanationem non nominat certam, nisi urina colorem clarum et pellucidum teneat.

Quantitas urinae est diminuta ejusque pondus specificum levius, atque tanto quidem levius, quo magis febris in putridam se vertit. Densitas urinae est aucta, nisi in prostratione virium permagna.

3. EXCRETIONES PER RECTUM.

In initio typhi solidae vel durae faeces plerumque excernuntur. In secundo autem stadio multa ad cognoscendum morbum signa afferunt. Etenim in vas vitreum ac pellucidum emissae in duas partes separantur: fundum vitri laciniae et flocculi petunt, quibus liquor raro pigmento sordide coloratus, serosus superest. Quae excrementa si microscopio accuratius exploras, stratum superius puris et muci corpuscula solito minus globosa, filamentis juncta ostendunt; praeterea magnam quantitatem crystallorum, qui secundum F. Simon ex acido phosphorico cum magnesia atque ammonio conjuncto constant, ammonium carbonicum, materiam aliquam in subtilissimas partes divisam, atque albumen calore et acidis se coagulans continent, sicuti aliquid sanguinis et fellis. Stratum autem inferius constat praeter epithelium membranae mucosae ex magna supra dictorum crystallorum copia, materia lutea et amorpha, et corporibus typhosis faecibus propriis, rotundis vel lenticulatis, fuscis aut luteis, quae pressa in multas particulas concentricas dilabuntur. Quae corpora (bullae) pinguedine mox rigescente oppleta sunt et villorum apicem tegunt. Reactio hujus strati est fortiter alcalina.

4. INTEGUMENTA LINGUAE FULIGINOSAE.

Jam B. Langenbeck in membrana laryngis mucosa fungosas formationes invenit. Recentiore autem tempore F. Simon integumenta linguae accuratiori observationi subjecit,

cujus experta fere haec sunt. Singulae partes erant corneae, fuscae, aqua facile solubiles; microscopio animadvertit, massam ex epithelio constare, inter quam sporula singula aut bina aut raro terna.

Filamenta fungosa aut seriem sporulorum longiorem non vidit. Magnitudo sporulorum, quae nihil continent, varia, ab ea globulorum sanguinis usque ad duplo majorem; forma ovata, raro rotunda; color clarissimus.

AETIOLOGIA PHYSIOLOGICA.

Duo sunt praecipue momenta, quae nobis causas processus typhosi cogitantibus sunt respicienda: mutationes systematis chylopoëtici atque respirationis. Primum videamus illas.

Motus ventriculi, singulas ciborum partes per eas ipsas moventes (qua causa succi digerentes frequentiorem contactum cum his efficiunt), metamorphosin materiarum illatarum adjuvant. Itaque omnis causa illos motus retardans digestionem impedit, quam ob rem tum contenta ventriculi corrumpi et putrefieri opus est. Huc pertinent vitia diaetetica, venter cibis oneratus, refrigeria, excessus in venere et baccho, animi affectus deprimentes, magna virium consumptio atque alia.

Quod caeterum attinet ad nutrimenta varia, eorum male digerendorum ratio haec est. Solae carnes, quum in ventriculo et coeco longius quam digestio durat morari debeant, facile corrumperentur, ac vice versa nutrimenta vegetabilia, prius quam in chymum mutari possunt, e tractu intestinali emoverentur, nisi secum permiscerentur neque vegetabilia in coeco etiam porro digerentur.

Hoc modo ex regno animalium, ut exempla afferam, assum, quod assando in carbones vertitur, difficile concoquitur; pisces macri, non pingues, qui intestina aequo minus movenda irritant atque ita longius in iis manentes corrumpuntur ac putrefiunt (quo gas hydrothionicum et hydrophosphoricum producitur), multas dubitationes habent; itidem ostrea, caseus vetus (qui facile etiam magis corrumpitur) nocent. Hi cibi

praevalentem nitrogenii quantitatem efficiunt, quod sudore urinaque ejici non potest. Inter vegetabilia, quae propter inflationes facile movendas noxia sunt, praecipue sunt numeranda praeter panem malum, atrum crucifera, leguminosa atque alia.

Digestio, si corpus in typhum pronum, haec est.

Chymus in chylum sic vertitur, ut bilis alcalica chymum acidum neutraliset. Pro eo ut altera pars alteri praevaleat, diversi existunt exitus. Noster morbus ex majore alcalescentia originem habet. Quae alcalescentia absolute aut relative praevalere potest. In typho imprimis secundo casu occupari debemus. Gastrica enim symptomata, quae typhum plerumque comitantur, chymo normaliter acido non favent, et quum in typho incipiente sanguis materiis alienis sese depurare studeat, functio hepatis depurativa aucta est. Itaque bilis quantitas major quam chymi adest; id quod illud incommodum affert, ut corruptionem adjuvet atque ita intestina gase hydrothionico et hydrocarbonico oppleat. Haec alcalescentia in primo stadio faeces satis longe retinet, sed quum hepar per longius tempus contentum functionem suam aequo vigore exercere desinat et corruptio invalescat, in secundo stadio diarrhoeae sequuntur, praesertim quum sanguis ipse jam ad dissolutionem inclinetur atque ea, quae emittit, eo facilius corrumpantur.

Caeterum ille casus hic mihi memorandus est, ubi typhus ab diarrhoea incipit, id quod saepe, ut exemplum afferam, militibus accidit. Haec conditio digestionis, quae chymo nimis acido efficitur, in victu sita est. Typhi ita incipientes maligniores esse videntur: nam non modo vires aegrorum atte-

nuant, sed etiam acidum nimium excitat intestina, ut solito prius pseudoplasma in iis deponatur.

Jam venimus ad potiones.

Aqua fluvialis, cui corruptae ac putridae materiae organicae sunt admixtae, perpetuam corrumpendi rationem sustinet; aqua palustris plures etiam tales materias continet, quae gas hydrocarbonicum, hydrocyanicum etc. emittunt.

Haec gasa non modo digestionem regularem interpellant, verum etiam resorpta sanguini sese miscent atque nervos hoc modo debilitare debent. Infra ad mutationes sanguinis per haec gasa paratas revertemur.

Restat, ut de digestionis genere loquamur, quod corpus ad typhum pronum facere potest, si praevalentem auctoritatem occupat: dicimus digestionem coecalem.

Digestio coecalis proprie pro vegetabilibus ac liquidis rebus porro digerendis adest, et quum materiae adhuc crudae eo perveniant, satis longe durat. In hac autem intestinorum parte apta vasorum lymphaticorum quantitas ad chymum resorbendum non exstat, quare vena portarum incitatur, ut resorptionis negotium suscipiat: multis igitur, partim crudis, quamvis assimilabilibus materiis oppletur atque inquinatur. Quamquam sanguis has materias porro commutandas lieni, ac vasis lymphaticis tradit, tamen natura sic fert, ut iteratione harum rerum in sanguinem immissarum perpetua a sanguine perversum officium postuletur, hoc est officium vasis lymphaticis proprium materiarum crudarum perficiendarum, quum ad propriam efficacitatem assimilatas materias organice constituendi redigendus sit. Huc accedit, ut gasa supra memorata digestione coecali resorpta in sanguinem transeant,

atque ut resorptio chyli normalis pari modo sit perturbata, quo digestio coeci anomala aucta est. Unde facile concludere possumus, metamorphosin progressivam sanguinis maxime inclinari ad se mutandam in regressivam, id est ad sanguinem corrumpendum. Cujusmodi sanguini plus elementa chemica quam organica insunt, ejusque vis vitalis corpus regenerandi ac restituendi perditur.

Quemadmodum systema chylopoëticum compositionem ac restaurationem administrat, ita respirationis est, sanguini circulanti vigorem et energiam vitalem attribuere. Nobis igitur circumspiciendum est, qualis aëris conditio metamorphosin sanguinis respiratione efficiendam dirimat.

Maturitas sanguinis ad id modo referenda est, quod organica ejus in se ipso excitatio formatione chemicarum materiarum praevaleat, atque facultates sanguinis vivae externa incitamenta superent. Videmus autem aëre humido per longius tempus respirato contractilitatem globulorum diminui; acidum igitur carbonicum non satis excerni potest et commutatio nucleorum in fibrinam propter imperfectum oxygenii impulsum hac ex re non legitime succedit. Plasma crebrius elementis fluidis fit, quae facultate contrahendi deficiente non, ut solet, per renes et cutem excernuntur, sed in sanguine relinquuntur: sic sanguis in statum aliquem phlegmaticum incidit, qui processum formandi impedit. Aliud incommodum est solutio haematini, cui imminuta globulorum contractilitas et aucta fluidi copia favet.

Inter mephitica gasa aëri admixta, quae itidem ne sanguis partibus chemicis assimilatione et intestinorum et respirationis illatis depuretur prohibent, sunt numeranda gas

ammoniacum, hydrothionicum, hydrocarbonicum, hydrophosphor., carbonicum, alia; quae gasa illis in regionibus potissimum inveniuntur, ubi reliquiae vegetabiles aut animales putrescunt: in regionibus palustribus, littoribus, aut in locis hominibus nimis impletis, aut ubi aër inspirandus depurari non satis potest conditionibus iniquis; in nosocomiis, carceribus, navibus, angustis cubiculis, cellis etc.

Haec gasa vertiginem gignunt, pulmones incitant; formatio sanguinis arteriosi coërcetur. Praeterea eadem gasa vim contrahendi globulorum attenuant; exhalatio pulmonum et excretio acidi carbonici retardatur, ita ut et parva oxygenii quantitas vim ad globulos habere nequeat. Sanguinem venosum si fundis, cum his gasis impraegnatum plane vides.

Parva gasis ammoniaci quantitas sine incommodo admixta esse et plasmate resorberi potest, immo salubriter stimulare; major autem copia, imprimis conjuncta cum hydrogenio, et plasma debilitat et globulos colliquefacit.

Gas hydrothionicum, hydrophosphor. etc. longe majus incommodum afferunt; non modo energiam sanguinis, ut priora, inhibent, sed etiam ei colorem nigrum inducunt eumque illitum, sordidum faciunt, ut in malignis typhi casibus frequenter videmus. Haec gasa praesertim inveniuntur in nosocomiis hominibus typhosis refertis: namque ut Chaussier demonstravit, exhalationes pulmonum facillime dissolvuntur et corrumpuntur, quo haec gasa oriuntur. Quam ob rem typhi per contagium exorti (haec enim gasa contagium constituunt) semper admodum maligne insistunt. Sanguis quidem hoc modo mutatus formationes organicas producere nullo modo potest: ejus vis vitalis prorsus perit eademque ratione che-

mismus emergit, immo sanguis typhosus transfert chemismum in partes corporis solidas, quae itidem, pro eo ut processum nova formandi atque obsoleta movendi perpetuo sustineant, dissolutione elementorum organicorum corripiuntur. Sanguis niger systema cerebrospinale non satis excitat, cujus rei consecutio haec est, ut vires celeriter prolabantur et animi functiones pereant. Itidem circulatio propter vim sanguinis vitalem deficientem retardatur; videmus igitur, organa majora sanguine multo affluere, qui in iis stagnat. Sic sanguinis typhosi stasin frequentissime ac fere semper invenimus in pulmonibus, quae eo pejor complicatio est, quo saepius pneumonia hac ex re orta symptomatibus subjectivis rarissime pronuntiatur; neque unquam nobis negligendum est, pulmones in typho inquirere, ac praecipue partem posteriorem atque inferiorem, ubi stasis sanguinis propter aegrorum situm in tergo plerumque existit. Cor dilatatur, potissimum dextrum; ictus ejus sunt tenues, strepitus clari ac resonantes ob praevalentem fluidi quantitatem sanguinis, et ictus cordis etiam in venosum sanguinem (venarum jugularium pulsus inspici potest) produntur, quippe massa sanguinis aequo magis fluidi propter nimis parvam energiam motum ex corde ortum avertere non potest. Pari modo hepar, lien et venae abdominis sanguine impleta et dilatata sunt.

Vasa facile comprimi posse natura docet, viribus debilibus.

Nunc quaeritur, cujus aetatis, individualitatis, aut sexus homines typhus praesertim invadat. Aetas momenti est magni, si quidem homines circiter ab anno decimo quarto usque ad trigesimum sextum ad typhum maxime praedispo-

siti sunt. Haec est aetas, qua corpus et animus eodem in gradu culturae versantur, qua igitur omnis causa, quae per longius tempus majorem potestatem in unum aut alterum tenet, corpus ad morbos propensum facere potest. Huc referenda sunt vitia diaetetica, magna virium contentio, refrigeria, excessus in venere et baccho, permagnus aestus, animi affectus deprimentes, alia. Caeterum aetati provectiori typhus ea modo ex causa parcere videtur, quia morbo semel aetate supra dicta superato corpus raro ab eodem invaditur et quod facilius conditiones iniquas vincit: id quod et aetate juniore fieri solet, ubi vita vegetativa aliena facilius assimilat, aut emovet sine detrimento corporis. Quod spectat ad sexum, nihil discriminis inter viros et foeminas intercedere videtur, nisi excipere velis, quod foeminae hanc ob rem rarius ab typho corripiantur, quia sese conditionibus eum efficientibus minus committunt.

Individualitatis ratione habita homines charactere phlegmatico et melancholico facilius a nostro morbo invaduntur quam illi charactere irritabili et cholerico; itidem prognosis apud illos est pejor quam apud hos.

Oriri potest typhus non modo sua sponte, sed etiam per contagium, id quod saepissime in homines humiles, sed robustos ac bona valetudine praeditos cadit.

SYMPTOMATOLOGIA.

Typhorum duo imprimis stadia discernere possumus: stadium prodromorum ac stadium nervosum, cui, si vis, stadium convalescentiae accedit.

Haud raro stadium prodromorum animadverti non potest, etenim ejus signa ita leniter ac lente existere possunt, ut aegroti nihil animadvertentes diligentiam medici negligant. Fieri scilicet potest, ut sanguis sensim sensimque commutetur et reactio corporis, febris, tum demum videatur, quando processus pseudoplasmaticus, ulcera in intestinis, jam processit. In universum autem symptomata hujus stadii fere haec sunt.

Aegroti plerumque de molestiis gastricis queruntur; appetitus ciborum deest, lingua apparêt albida vel subflavo integumento obducta, sapor oris amarus aut mucilaginosus, vomiturítiones aut ipsi vomitus consequuntur, et circa alas nasi angulosque oris color ille febribus gastricis proprius, ictericus, se ostendit; alvus plerumque obstructa, interdum alternat obstructio cum diarrhoea. Quae tamen conditio ab illa in febribus gastricis occurrente eo plane differt, quod systema nervorum et cerebrospinalium et gangliorum egregie affectum est. Aegroti enim horripilationes accusant, praesertim secundum columnam spinalem usque in crura; tum etiam lassitudine ac gravitate quadam corporis affecti sunt, et labores consuetos magno cum taedio perficiunt. Ubi autem accidit, ut febris ab initio accedat, saepe synochalis est, quod hac ex re explanare possumus, quia sanguis alienas partes sibi admixtas multo majore vi emittere studet. Huc accedit, ut aegroti

vertigine, praesertim e lectulo surgentes, corripiantur et perpetuo capitis, praecipue occipitis, dolore vexentur; oculi lucem refugiunt, dira somnia auriumque susurrus aegrum torquent; cutis saepe siccescit temperie adaucta, et si sudores ipsi adveniunt, adjumentum aegroto non afferunt.

Omnibus his symptomatis ingravescentibus secundum stadium, quod dicitur nervosum, ingreditur. Characteristicae illae diarrhoeae, quarum de natura jam in physiologia verba fecimus, initium hujus stadii indicant; regio hypochondriaca dextra, ubi intestinum ileum in coecum transit, doloribus, qui pressa alvo crescunt, afficitur, sed peculiaris ille strepitus, qui dicitur coecalis et quem nonnulli medici in hac regione ileo-coecali audiri volunt, nostro morbo proprius esse non videtur, nam semper, si materiae liquidae ante valvulam Bauhini retinentur, percipitur. Quo magis morbus progreditur, hic dolor augetur, et si aeger etiam inscius jacet, tamen illo loco manu presso in magno adeo stupore faciem distorquet; copiosiores ac frequentiores alvi dejectiones fiunt et vires aegrotorum celeriter evanescunt; simul abdomen meteorismo intumescit, nec raro insciis vel non animadvertentibus aegris faeces ejiciuntur.

Apathici aegroti in lectulo jacent, oculis clausis, et quum palpebras laboriose tollunt, torvis oculis spectant; propria facies, ut ita dicam, typhosa exprimit stuporem nobisque ostendit morbi gravitatem; genae sunt collapsae, luridae, ore semiaperto fit inspiratio. Quamquam patientes appetitum cibi aut potus prorsus amiserunt, tamen omnia, quae iis offeruntur, summa cum cupiditate devorant. Lingua si sicca, vox titubat, aegri radice linguae graviter loquuntur; sin

autem lingua humida, vox est clara, vociferans et tremula quandam caprae mutitionis similitudinem gerit. Deliria mussitantia sub vesperum accedunt, quae morbo provecto die noctuque continuantur; comate aegri, ex quo quidem facile excitari possunt, obruuntur. Febris capit incrementum; pulsus 120—130 ictus faciens, fit parvus, vacuus, facile comprimendus, debilis; cutis arida, tangenti manui ardentem et mordacem calorem communicat. Lingua primum in radice et marginibus siccescit et rubescit, sensim sensimque et in media parte, ac tum gingiva et dentes et apertura narium fusco et fuliginoso indumento teguntur; fit aspera et finditur in eundem modum atque degeneratio membranae mucosae intestinorum accrescit.

Aegroti supini jacent neque in lecto sedere possunt, sed ad crura delabuntur; receptivitas externarum impressionum magis magisque evanescit; auditus gravitate laborat, oculi semiclausi languescunt, atque suam aegri conditionem false judicant, nam de valetudine interrogati sese bene valere semper respondent. Accedit floccorum venatio, tremor artuum, singultus. Si morbus in sanationem discedit, haec symptomata nervosa per lysin decrescunt, ulcera intestinalia cicatrisantur; sin in finem mortalem se vertit, in summa virium exinanitione pulsus existit frequentissimus, vacuus, filiformis, extremitates frigescunt, meteorismus abdominis evehitur ad summum fastigium, dejectiones insciae et invitae sanguine dissoluto miscentur, et accedunt omnia illa symptomata, quae obitum indicant.

Saepissime complicatur typhus abdominalis aliis morbis: affectionibus organorum respirationis, quae propter stasin sanguinis typhosi in pulmonibus frequentissime obviae sunt, inflammationibus cerebri aut hepatis. Signum pessimum sunt parotides intumescentes, quae exulceratae mortem virium vitalium consumtione adducunt.

VITA.

Natus sum ego GUILELMUS STEIN, Tornoviae, vico Brandenburgensi, die XXII mensis Decembris anno h. s. XIX, patre FRANCISCO, professore et doctore, matre DOROTHEA e gente JANISCH, quos jam defunctos lugeo. Confessioni addictus sum evangelicae. Primis litterarum elementis domi imbutus, in orphanotropheo Schindleriano porro instructus sum, usque quoad gymnasium leucophaeum Berolinense frequentavi, quod tum directore Beato KOEPKE florebat. Testimonium maturitatis nactus, mense Majo anni 1838 universitatem Berolinensem petii, ibique a rectore magnifico Ill. BOECKH in numerum civium academicorum receptus, apud Ill. WAGNER, t. t. gratiosi medicorum ordinis Decanum spectatissimum, nomen professus sum. Per quatuor annos hasce audivi praelectiones: Ill. GABLER de logice, Ill. SCHULTZ de methodologia et encyclopaedia, Ill. KUNTH de botanice, Ill. MITSCHERLICH de chemia experimentali, Ill. WEISS de

mineralogia, Ill. ERMAN de physice, Exp. ISENSEE de anthropologia et psychologia, Cel. MITSCHERLICH de materia medica, Ill. SCHLEMM de osteologia, de anatomia organorum sensuum, et de anatomia universa Ill. MUELLER, qui idem cum Ill. SCHLEMM in arte cadavera secandi mihi dux fuit; Ill. CASPER de pathologia et therapia, Exp. TROSCHEL de chirurgia, Ill. BUSCH de arte obstetricia.

Praeterea frequentavi clinicas exercitationes Cel. TRUESTEDT, Cel. WOLFF, Ill. SCHOENLEIN, Ill. BUSCH, Ill. JUENGKEN.

Quibus omnibus viris, optime de me meritis, maximas ago semperque habebo gratias.

Jam vero tentaminibus, tam philosophico quam medico, nec non examine rigoroso superatis, spero fore, ut dissertatione et thesibus publice defensis, summi in medicina et chirurgia honores rite in me conferantur.

THESES.

1. Fieri posse, ut in typho abdominali sanguinem detrahamus necesse sit.
2. Nisi, qui liberalibus rebus faveant, veram medicinae indolem non cognoscere.
3. Carcinoma sanari posse.
4. Amputationem capitis, nisi apoplexia nervosa, mortem non afferre.
